

լինիլ: Եւ եղիպտոսում լսուեցան ուրախ երգերի ձայներ: Ժողովուրդը բարգաւաճում էր, իսկ ողջ աշխարհը փառաբանում էր խաղաղասէր Մինեֆեային:

Պետրովից քարզմ. Գրիգոր Բեկյ. Նոր-Արեւեանց.

Մ Ա Յ Ր Ա Թ Ո Ռ

Եւ քեմեր

Օգոստոսի 7-ին նշանակուած էր մաղթանք այն մեծ շնորհաց համար, որին բաղդ ունեցաւ արժանանալու հայ ազգը՝ ամբողջ քսան տարուայ տառապանքից և կրած մեծամեծ զրկանքներից յետոյ: Այդ օրը գոհացողական պատարագ և մաղթանք պէտք է տեղի ունենար Թիֆլիզի Վանաց մայր եկեղեցում եկեղեցական կալուածներ յետ ստանալու և դպրոցների վերաբացման համար: Պատարագիչ էր Թիֆլիզի թեմի առաջնորդ Գեր. Գարեգին արքեպիսկոպոս Սաթուհեանը: Պատարագի վերջում պատարագիչ արքեպիսկոպոսը Նահապետ եպիսկոպոսի, բազմաթիւ վարդապետների և Թիֆլիզ քաղաքի քահանաների ամբողջ դասի հետ դուրս եկաւ թափորով Վանքի բակը, որտեղ խոնուած էր մօտ 20,000 ժողովուրդ և որտեղ պէտք է կատարուէր կայսերական մաղթանքը: Այդ միջոցին վեհարանից հայրապետական շքով բարեհաճեց իջնել Ն. Ս. Ծերունազարդ Հայրապետը ամպնովանու տակ: Նորին Սրբութեան երեւալուն պէս այդ բերաւոր ժողովրդի բերանից լսուեց որոտաձայն կեցցէ Կայսր, կեցցէ Վեհափառ Հայրապետը: Մաղթանքը սկսեց Նորին սրբութիւնը և երբ սկսուեց մեծ աղօթքի ընթերցանութիւնը, ամբողջ ժողովուրդը որպէս մի մարդ ծնկաչոք միացաւ այդ աղօթքին: Մաղթանքի ժամանակ խօսուեցին ճառեր:

Ժողովրդի աչքերին փայլում էր ուրախութեան արտասուք և ամեն ոք աշխատում էր զգայակցել ուրիշներին. շնորհաւորում էին, աչքալոյս էին տալիս իրար և ընդհանուր գոհունակութեամբ ցրուեցին աները՝ օրհնելով Կայսեր կեանքը և այդ մարդասիրական ակտի պատճառ եղողներին, որոնք վերացրին հայ եկեղեցու սուգը և Ժողովրդի վերաբերութեամբ բիւրօկրատների ստեղծած մեղադրանքն ու անվստահութիւնը:

Նոյն մաղթանքի ժամանակ կարդացուեց Վեհափառ Կաթողիկոսի ընդհանրական կոնդակը, որը տպուած է սոյն համարի ճակատին:

Համաձայն Նորին Սրբութեան շրջաբերական հեռադրի նոյն օրը մաղթանք կատարուեց նաև Մայր Տաճարում՝ իջման սեղանի առաջ: Այդ օրը պատարագիչ էր Նորին Վեհափառութեան տեղապահ Գերապատիւ Տէր Արիստակէս ս. արքեպիսկոպոսը. պատարագից յետոյ՝ նախ քան մաղթանքը՝ եղիչ է ծ. վարդապետ Մուրադեանը բացատրեց ժողովրդին այն բացասական ընթացքը, որը մտաւ ռուսական կառավարութեան մէջ ութսունական թուականներից յետոյ և պատճառ դարձաւ ամբողջ երկրի յետաձնացութեան: Այսպիսի ինչպիսիք ընթացքի և դժբախտութեան ժամանակ անմասն չը մնայ նաև հայ ժողովուրդը և եկեղեցին բազմաթիւ զրկանքներից և իրաւանց սահմանափակումներից, որպիսիք այժմս Նորին Կայսերական Մեծութեան ամենաողորմած հրամանով վերացուեցին մեղանից և հնարաւորութիւն տրուեց խաղաղ քաղաքակրթական աշխատանքի: Վերջացնելով քարոզը, յորդոր կարդաց աղօթել առ Աստուած Նորին Կայսերական Մեծութեան և այն բոլոր լուսամիտ պաշտօնեաների և հպատակների համար, որոնք աշխատում են յանուն արդարութեան և երկրի ու ժողովրդի բարօրութեան և յառաջադիմութեան: Այնուհետև սկսուեց կայսերական մաղթանքը ամբողջ միաբանութեան մասնակցութեամբ և

Միաժնաէջ տաճարի կամարների տակ սրտի խորքերից հնչեցին «Եւ արդ մեք ամենեքեան» և «Օրհնեսցիւ» Տաճարում և բակում հաւաքուած էր չը տեսնուած բազմութիւն՝ նոյն իսկ չըջակայ գիւղերից եկած։ Մաղթանքից յետոյ տաճարի առաջ ժողովրդին կարդացուեց և բացատրուեց Բարձրագոյն ուկազը, որը լսելուց յետոյ ժողովուրդը որոտաձայն գոչեց կեցցէ Կայսր, կեցցէ Վեհափառ Հայրապետը։ Նոյն օրը հոգեհանգիստ կատարուեց սև օրերի ժամանակուայ զոհերի համար և ժողովուրդը ցրուեց գէպի ներսիսեան լիճը։

Այդ օրը միաբանութեան կողմից հեռագիր ուղարկուեց Թիֆլիզ Նորին Վեհափառութեան՝ թարգման հանդիսանալու Կովկասի պայծառափայլ Փոխարքայի և Նորին Կայսերական Մեծութեան առաջ և միաբանութեան ամենահաւատարիմ հսկատակութեան զգացմունքները տարածելու Կայսերական գահոյից առաջ։ Ամբողջ Վաղարշապատն այդ օրը զարդարուած էր դրօշակներով և արտակարգ կեանք և ինդութիւն էր տիրում ամեն տեղ։

Կ Ա Ր Ս

Օգոստոսի 5-ին։ Այսօր տեղւոյն փոխանորդ Մամբրէ վարդապետի հանդիսագրութեամբ և խուռն ժողովրդի մասնակցութեամբ մաղթանք կատարուեց եկեղեցական կալուածներ վերադարձնելու և դպրոցներ բանալու առթիւ։ Մաղթանքի ժամանակ փոխանորդը քարոզ խօսեց։

Բ Ա Յ Ո Ւ Մ

Օգոստոսի 7-ին։ Այսօր պատարագից յետոյ ահագին բաղմութեան ներկայութեամբ հայոց եկեղեցում կատարուեց կայսերական մաղթանք եկեղեցական կալուածներ վերադարձնելու և դպրոցներ վերաբանալու առթիւ։

Գ Ա Ն Զ Ա Կ

Այսօր՝ հանդիսաւոր պատարագից յետոյ՝ հայոց եկեղեցում՝ ժողովրդի ահագին բազմութեան ներկայութեամբ կատարուեց գոհաբանական մաղթանք Նորին Կայսերական Մեծութեան և Արքայական ընտանիքի արեւշատութեան համար։ Ամբողջ հոգեւորականութիւնն ու ժողովուրդը ծնկաչօք աղօթում էր պաշտելի Արքայի և Նրա զօրաց յաղթութեան համար. շատերի աչքին փայլում էին ուրախութեան և գոհունակութեան արցունքներ։

Շ Ո Ւ Շ Ի

Ամսիս 3-ին, երբ այստեղ Վեհափառ Կաթողիկոսից թեմիս առաջնորդի անունով հեռագիր ստացուեց հայ լուսաւորչական եկեղեցապատկան կալուածներ և եկեղեցական դպրոցներ վերադարձնելու մասին, այդ օրը Շուշին կատարելապէս տօնական տպաւորութիւն էր ստացել։ Ժամի 11-ին բոլոր խանութները փակուեցին, երկու սեռից բաղկացած հասարակութիւնը հաւաքուել էր Ղազանչեցւոյ եկեղեցու բակը, ուր և գնացել էր մեծ հանդիսաւորութեամբ թեմիս առաջնորդը քահանայական գասով աւետիք տալու հայ ժողովրդին և մաղթանք կատարելու։ Սրբազան առաջնորդը սեղան բարձրանալով, նախ կարդաց Վեհափառի հեռագիրը, ապա մի հակիրճ ճառ խօսեց, շեշտելով, որ այսօրուան օրը մեծ տօն է Կովկասի հայ ժողովրդի համար, որի առաջ գործունէութեան լայն առաւարէզ է բացուում և հրաւէր կարդաց, որ հայ ժողովուրդը եռանդուն գործունէութիւն ցոյց տայ դպրոցների վերաբացման և բարեկարգութեան գործում։ Դրանից յետոյ ուրախ տրամադրութեան ներքոյ նոյն հանդիսով ցրուեցան տները։

Կ Ա Ղ Ձ Ո Ի Ա Ն

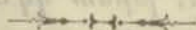
Օգոստոսի 5-ին «Այսօր ազգային տօն է. մի փառաւոր ու չը տեսնուած հանդէս» Հազարաւոր երկսեռ բազմութիւն եկեղեցու շուրջը հաւաքուած՝ սպասում էր հանդիսի բացվելուն։ Արտաքոյ կարգի ձևով եկեղեցու զանգերը զօղանջում էին. իսկ եկեղեցում պատարագ էր մատուցում։ Պատարագից վերջը երգեցիկ խումբը «Ուրախ լեր ս. եկեղեցի» շարականը երգելով՝ պատշաճաւոր հանդիսաւորութեամբ դիմեց դէպի բազմութեան կեդրոնում պատրաստուած սեղանը, ուր և պատարագիչ քահանան ժողովրդին աւետեց ուսումնարանների բացուելու լուրը և անմիջապէս սկսուեց Կայսերական մաղթանքը։ Մաղթանքից յետոյ խօսուեցան մի քանի ճառեր, երբ մէջ ընդ մէջ երգում էին պատշաճաւոր երգեր, նուագում էր տեղական սահմանապահ զօրքի երաժշտական խումբը և ասիական դափ ու զուռնան, իսկ ժողովրդից շատերը, խիստ զգացված այս անշուքական հանդիսից, ուրախութեան արտասուքն աչքերին, ամեն մի ճառից վերջը օղը թնդացնում էին կեցցէներով։ Երիտասարդներից մէկը ճառում շեշտեց, որ դպրոցների փակման դէպքը մեզ — հայերիս համար մի իրատական — փորձառու դաս եղաւ։ Մենք կորցնելուց զգացինք մեր կորստի մեծութիւնը, իսկ այժմ վերստին ձեռք բերելով այն, աւելի եռանդով ու ջերմ սիրով կընդգրկենք նրան այդ մեր բոլոր իղձերի և յոյսերի աղբիւր հիմնարկութիւնը՝ օրհնելով նրա դռները բաց անողի կեանքը։ Հանդիսից յետոյ ժողովրդի մի մասը դրօշակներով ու երաժշտութեամբ գնաց գաւառապետի մօտ և խնդրեց, որ ամբողջ հայ հասարակութեան անունով մի շնորհակալութեան հեռագիր ուղարկուի Կայսեր։ Գաւառապետը շնորհակալ լինելով՝ խոստացաւ գրել տալ և մի ժամից վերջը յանձնել հասարակութեան, որ և կատարուեց։ Միաժամանակ մի հեռագիր էլ խփուեց մեր ծերունազարդ հայրապետին։ Եկեղեցու շուրջը ծածանվում են բազմութիւ

դրօշակներ, մինչև երեկոյ երգի և երաժշտութեան ձայնը չի կտրուում փողոցներում: Երեկոյեան լինելու է նաև հրավառութիւնն:

(Մօտկ):

Նոյնպիսի մեծ ոգևորութեամբ մաղթանքներ են կատարուել Շուշի, Շամախի, Սատրախան, Գանձակ, Աղէքսանդրապօլ, Երևան, Կարս, Ախալցխա և այլ բոլոր տեղերում, որտեղ միայն կայ հայ ժողովուրդ և եղեղեցի:

Հարիւրաւոր հեռագիրներ են ստացուած աշխարհիս բոլոր մասերում ապրող հայերից, որոնք շնորհաւորում են Վեհափառ Հայրապետին Կայսերական մեծ շնորհը և յայտնում իրենց երախտագիտական զգացմունքները բուն ոգևորութեան և գոհունակութեան հետ:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆ ԱԼԷԻՍԱՆԴՐԱՊՕԼՈՒՄ:

Օգոստոսի 8-ին հեռագիրն աւետեց Վեհափառ Հայրապետի Տփլիսից դէպի Ալէքսանդրապօլ մեկնելու լուրը: Նոյն օրը երեկոյեան գնացքով դէպի Ղարաքիլիսա ընդառաջ գնացին տեղիս փոխանորդը, գաւառապետն և քաղաքապետը: Ղարաքիլիսայում լսելով ծերունի Հայրապետի ժամանումն, խուռն բազմութիւն ժողովուած երկաթուղու կայարանում՝ թնդացնում էին օդը ուրախական բացականչութիւններով և ազգային երգերով, թէև որսշուած էր, որ Վեհափառը պիտի գիշերէր կայարանում իր Սալօն վագոնում, սակայն զիջանելով զարաքիլիսեցիների թախանձանքին, գնաց գիւղը և պատուեց Աբովեաններին իր շնորհաբեր մուտքով նրանց բնակարանը, ուր մնաց օգոստոսի 9-ի օրն էլ: Ղարաքիլիսայում, մինչ Վեհափառն